

Praha 9.9.2003

52

Činnost oboru tuberkulózy a respiračních nemocí v roce 2002

Činnost ambulantních oddělení tuberkulózy a respiračních nemocí (TRN) je statisticky sledována prostřednictvím výkazu A (MZ) 1-01, který je součástí programu statistických zjišťování Ministerstva zdravotnictví. Výkaz vyplňuje samostatně každé ambulantní oddělení (pracoviště) TRN ve všech zdravotnických zařízeních, včetně ambulantních částí nemocnic, bez ohledu na zřizovatele. Cílem sledování je získat informace o činnosti pracovišť TRN, o zdravotním stavu obyvatelstva a o potřebách zajištění zdravotní péče.

V roce 2002 byla 98,4% návratnost výkazů, do zjišťování bylo zahrnuto 292 zpravodajských jednotek – oddělení TRN. Pracovalo zde 448 lékařů a 749 středních zdravotnických pracovníků (SZP), v přepočtených počtech (úvazcích) to bylo 307,55 lékařů a 677,58 SZP včetně smluvních pracovníků. V obou kategoriích došlo k nevýraznému poklesu počtu zaměstnanců proti roku 2001.

Oddělení TRN a kalmetizační jednotky provedly 2 057 216 vyšetření, ošetření, BCG očkování a tbk testů (o 1,5 % více než v roce 2001). Jeden lékař poskytl v průměru 6 689 ošetření/vyšetření, na 10 tis. obyvatel připadlo v průměru 2 016 výkonů lékařů TRN.

Největší objem péče byl věnován osobám dispenzarizovaným pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí. Oddělení TRN sledovala 446 636 těchto osob, z toho 3 261 dětí ve věku 0 - 14 let. Nově dispenzarizováno bylo 60 443 mužů, žen a dětí (13,5 %). Nejvyšší podíl na dispenzarizacích měla chronická bronchitis (208 218 dispenzarizovaných), astma bronchiale (104 386 dispenzarizovaných) a zánětlivá onemocnění plic (39 947 nemocných). S diagnózou pneumokonióza bylo pod stálým lékařským dohledem 14 293 mužů a 560 žen; pro zhoubný novotvar dýchacího ústrojí bylo dispenzarizováno 11 371 mužů a 4 203 žen, pro nezhoubné novotvary 1 968 mužů a 1 770 žen. Pro jiná netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí se závažným průběhem bylo sledováno 17 018 lidí, z toho 3 337 bylo přijato nově. Proti roku 2001 došlo ke zvýšení počtu dispenzarizovaných osob o 2,3 %, přibylo dispenzarizací pro chronický bronchitis a astma bronchiale, zvýšil se počet sledovaných osob s nenádorovým onemocněním pohrudnice, naopak v roce 2002 ubylo mužů i žen dispenzarizovaných pro zhoubné novotvary dýchacího ústrojí.

Pracoviště TRN proočkovala BCG látkou 131 763 osob (139 662 v roce 2001), 91 % očkovaných tvořily děti, tj. novorozenci, dvouleté děti a děti ve věku 11 let. Vysoké úrovně až 99 % dosáhla očkovanost novorozenců. Komplikace po vakcinaci nastaly v 901 případech. Tuberkulínovému testu se podrobilo 194 906 osob.

Pro zvýšené riziko onemocnění tuberkulózou nebo mykobakteriózou bylo vyšetřeno 61 908 osob (v roce 2001 to bylo 68 107 osob). Kuřáci s vysokým konzumem cigaret se podrobili vyšetření plic ve 124 893 případech (ve 131 082 v roce 2001). Dále oddělení TRN sledovala 7 118 osob profesionálně vystavených působení kancerogenů a 605 osob s dysplastickými buňkami ve sputu.

Plicní onemocnění se vyskytovala častěji u mužů než u žen, a to v poměru 1,2:1. Ve srovnání s předchozím rokem se incidence dýchacích onemocnění výrazně nezměnila. Pouze u diagnóz astma bronchiale a chronická bronchitis došlo k patrnějšímu nárůstu nemocnosti (o 4,6 %). Naproti tomu se snížil počet osob dispenzarizovaných pro zhoubné novotvary dýchacího ústrojí (o 15,9 %). Stejně jako v předchozím roce nejvíce onemocnění dýchacích orgánů na 10 tis. obyvatel zaznamenal kraj Hl. m. Praha a Moravsko-slezský kraj.

Vypracovala: Ing. Alena Ondračková

**Osoby dispenzarizované pro netuberkulózní onemocnění dýchacího ústrojí (DÚ)
Česká republika 2002**

Onemocnění, Diagnóza MKN 10	Celkem		z toho			
			děti (0-14 let)		osoby nově přijaté	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Zhoubné novotvary DÚ ověřené cytologicky nebo histologicky (C33, C34.0-9, C39.9)	11 371	4 203	7	0	3 421	1 255
Neověřené zhoubné novotvary DÚ	1 113	537	0	0	367	178
Nezhoubné novotvary DÚ (D14.2-4, D19.0)	1 968	1 770	1	2	181	142
Zánětlivá onemocnění plic (J12.0-9, J13, J14, J15.0-9, J16.0-8, J17.0-8, J18.0-9)	23 380	16 567	501	387	7 006	5 532
Chronická bronchitida (J41.0-8, J42, J44.0-9)	119 108	89 110	113	68	11 571	8 408
Astma bronchiale (J45.1-9, J46)	47 031	57 355	939	680	6 537	8 066
Emfyzém plic (J43.0-9)	6 259	3 282	2	0	746	337
Bronchiektázie (J47)	2 521	1 869	2	6	153	114
Sarkoidóza (D86.0-2)	2 995	4 914	0	2	232	312
Pneumokoniózy (J60, J61, J62.0-8, J63.0-8, J64, J65, J66.0-8)	14 293	560	0	0	225	35
Difúzní plicní fibrózy a alergická alveolitis (J67.0-9, J84.0-9)	2 456	2 481	3	4	304	293
Nenádorová onemocnění pohrudnice J86.0-9, J90, J91, J92.0-9, J93.0-9, J64, J94.0-9)	5 073	2 777	4	3	547	361
Následky oběhových změn (I26.0-9, I27.0-9, I28.0-9)	3 875	2 750	1	2	432	351
Jiná netuberkulózní onemocnění DÚ se závažným průběhem (J68.0-9, J69.0-8, J7,0-9, J80, J96.0-9, J98.0-4,6-9)	9 996	7 022	217	317	1 807	1 530
Celkem	251 439	195 197	1 790	1 471	33 529	26 914

Počet ošetření/vyšetření na odděleních TRN v krajích ČR a zaměstnanci oddělení

Kraj	Počet ošetření/vyšetření				Zaměstnanci (přepočtené počty)	
	celkem	z toho očkování	na 10 tis. obyvatel	na 1 lékaře	lékaři	SZP
Hl. m. Praha	308 913	15 657	2 666	5 950	51,92	117,29
Středočeský	228 326	20 441	2 028	8 003	28,53	78,01
Jihočeský	87 859	9 934	1 406	6 353	13,83	27,40
Plzeňský	163 165	6 558	2 970	6 490	25,14	46,65
Karlovarský	56 270	5 691	1 852	6 707	8,39	15,97
Ústecký	182 304	8 200	2 225	6 745	27,03	55,57
Liberecký	70 836	4 573	1 657	6 877	10,30	25,82
Královéhradecký	84 813	5 381	1 546	5 165	16,42	26,93
Pardubický	100 895	10 050	1 991	5 869	17,19	34,10
Vysočina	86 751	7 233	1 675	6 617	13,11	30,15
Jihomoravský	197 960	10 886	1 763	7 241	27,34	63,62
Olomoucký	97 172	6 638	1 525	5 713	17,01	32,40
Zlínský	102 390	6 864	1 725	6 597	15,52	41,11
Moravskoslezský	289 562	13 598	2 290	8 084	35,82	82,56
ČR	2 057 216	131 704	2 017	6 689	307,55	677,58

Osoby se zvýšeným rizikem onemocnění tbc nebo plicní rakovinou

Kraj	Osoby se zvýšeným rizikem					
	celkem	TBC a mykobakt.	z toho děti	silní kuřáci	s dyspl. buňkami	s prof. expozicí
Hl. m. Praha	16 626	6 558	886	10 026	10	32
Středočeský	23 964	5 896	351	16 698	261	1 109
Jihočeský	10 290	2 265	67	7 354	43	628
Plzeňský	13 305	5 696	241	7 403	18	188
Karlovarský	7 325	1 824	233	5 306	1	194
Ústecký	29 627	5 548	538	22 851	21	1 207
Liberecký	7 858	3 458	131	4 336	14	50
Královéhradecký	11 614	2 385	83	9 151	19	59
Pardubický	7 274	2 902	202	4 143	27	202
Vysočina	6 541	3 197	173	2 916	4	424
Jihomoravský	12 147	4 553	79	7 185	3	406
Olomoucký	8 298	3 912	93	4 292	8	86
Zlínský	10 607	5 123	314	5 258	100	126
Moravskoslezský	29 048	8 591	267	17 974	76	2 407
ČR	194 524	61 908	3 658	124 893	605	7 118

Struktura činnosti oddělení TRN v %

